

ZUBIETAKO UMANTAI.¹

ITZAZALKAIA: Umant aundien oroitza
Galdutzea da chit gaitza.

Erri aundiak dituztenean
     Emengo lurrak berezi,
 Odoleztuzko ausi naasiak
     Naian emen erabaki,
 Maitagarrizko Euskal-errian
     Sortu izan dira beti,
 Gertoi estuan arkitutzean
     Umant azkarrak ugari.
 Ala gerta zan salkindari bat,
     Eunki onen asieran,
 Adiskidetzat bere burua
     Gezurkiro saldurikan,
 Orreagako arkaitzetatik
     Sartu zanean Iruñan,
 Eta orobat andikan laster
     Donostiako urian.
 Bukatutzen zan Abuztuaren
     Ogeitamaikagarrena:
 Bazter oetan ezagutu dan
     Gaurik izugarriena:

(1) Composicion premiada con un *objeto de arte* en los Juegos florales euskaros de San Sebastian de 1886. (Véase página 47.)

Uri leial ta prestuak izan
     Duenik galgarriena;
 Su eta garrak istanpatean
     Oso kiskali zuena.
 Satunpada ta turmoiak ziran
     Nasten aize chistuakin;
 Chingar chinpartak eta illinchak,
     Chimist oñaztarriakin;
 Eurijasa ta illuntasuna,
     Orerikan beltzenakin:
 Suprearen ke itogarria,
     Usai kiratsuarekin.
 Ezurragatik zakur pilla bat
     Burruka oi dan gisara,
 Anaiak etsai biurturikan
     Sartu zitzaion echera,
 Lagundu orde, atsekabe ta
     Naigabeak geitutzera.
 ¡O gau gogorra! sekula gure
     Burutik juango etzera.
 Zeru lurrak ¡ai! aserratuak,
     Setatsu, irudi zuten,
 Uri gaišoren gañera amilka
     Zorigaitz denak botatzen;
 Arri meta bat kantak guziak,
     Chorroka odola ištutzen;
 Amorratuak dauden otsoak
     Gudariak ziruriten.
 ¡O zer momentu etsimenkaitzak!
     ¡Zeñen ikaragarriak!
 Burniaz illak gaitzikabeko
     Aur kotadu ta eriak!
 Desonratuak porchaz emazte
     Fiel ta neskach garbiak!
 Eriotza ta gozageitiak
     Ziran aen egarriak.
 ¡Zer lantu eta negar samiñiak!
     ¡Malkoz begiak erreak!
 ¿Zer egin dute gure aurchoak?
     ¿Non dira gure semeak?
 ¿Non gure emazte maitagarriak,

Lagun eta adiskideak?
 ¿Non dira gure guraso zintzo
 Eta erritar tristeak?
 ¿Merezi dute lajatutzea
 Gure kabi maitatsuak?
 ¿Okendo eta Idiakezen
 Seaska guztiz prestuak?
 ¿Emen gelditu bear al-dute
 Betiko lurperatuak,
 Oroikarrizko plaza, karrika
 Sarjin... pillota jokuak?
 Ainbeste gogo amodiozko,
 Laztan bero ta zispuru,
 ¿Murru kiskali oen tartean
 Bear al-dute gelditu?
 ¿Sukal chokoren oroitz santua
 Ere laja bear degu?
 Uri maiteak bakardadean
 Uztea ¿merezi al-du?
 Ez milla bider ¡Easo zarra!
 Diote, salba diranak;
 Milla bider ez, milagro batez
 Itsuri egin dutenak;
 Arbola bati besarkatuak
 Dauden bezelaše untzak,
 Zurekin daude alkarturikan,
 Zurekin, gure biotzak.
 Etzera alargun geldituko, ez,
 ¡O uri negargarria!
 Juduak utzi zuten bezela
 Uri santu urrikaria:
 Erri-seme bat bizi dan arte
 Izango dezu bizia,
 Izengañ, almen, dinbreak eta
 Gañera omen aundia.
 Eta bildurik Zubietako
 Ibar edo echadian,
 Goseak chuti eziñ egonik,
 Erdiak larru gorrian,
 Erabakitzen dute, berotsu,
 Batzarre oroikarrian,

Ziazalde¹ bat alchatutzea,
 Polita guztiz, abian,
 Asitzen dira gogoz lanean,
 Uri biotzekoari
 Kendu zioten edertasuna
 Berriro naian itzuli;
 Eta, galarik galantenakin
 Dute apaintzen aiñ ongi,
 Non dirudien kaio nabar bat
 Itsas gañean igari.
 Gabi ardatsa beziñ zuzenak
 Karrikak dituzte egiten:
 Jauregi eta eche edertsuak
 Berdiñ guziak alchatzen;
 Arkueche ta Konsejuari
 Ere diote erasotzen;
 Eta berriro austartetikan
 Dute uria ateratzen.
 ¡Zer dezakean naitasun itsu
 Batek laratzenganako!
 ¡Zer amodio irazekiak
 Jaioterrirenganako!
 Ain zan aundia, kabugabea,
 Zutena Easonganako,
 Eze, aski da zentzuren fitsik
 Ez duen bat arritzeko.
 Zuekgatikan, choria etor
 Oi dan bezela kabira,
 Etorri ziran gure aitonak
 Iruchulo maitatsura;
 Zuekgatikan, udaberriko
 Enarachoen gisara,
 Euren kabicho zoragarriak
 Berriro moldututzero.
 Zuekgatikan ditu geroztik
 Ego azkarrak astindu,
 Eta, kabitik atera eta
 Ezker eskubi zabaldu:
 Zuekgatikan, kate gogorrak

---

(1) Plano.

Bat batetan porrokatu,
 Eta aundientsu, arrano gisa,
 Lañoaz goiti egaatu.
 Zuekgatikan diote deitzen,
 Kantauriako sarjiña;
 Lore berezi danen tartean,
 Lirio zuri chukiña;
 Zuekgatikan, parerikan ez
 Duen perlacho bikaña:
 Zuekgatikan jume argiak!
 Euskal-erriko erregiña.
 Zuei eskerrak, zuei, baldin gaur
 Non nai bada ezaguna:
 Zuei dizute zorko uriak
 Oraingo aunditasuna;
 Zuei munduban beste erri batek
 Ez duen edertasuna:
 Zuei gaur duen aurrerapena;
 Zuei aberastasuna,
 Bedeinkatuak izandu bitez
 Ume aiñ argidotarrak;
 Gure kondairen orri santuak
 Urreztaldu zituztenak;
 Bedeinkatuak, aiñ fama aundia
 Banatua daukatenak:
 Bedeinkatuak uri maitea
 Erreberritu zutenak.
 Zuen izenak Donostiarrai
 Aztutzea ain da gaitza,
 Non itsasoak iragotzea
 Jaunak para zion ertza;
 Joango dira egunak, illak,
 Urteak eta bizitza,
 Baña, ez inoiz Zubietako
 Umant aundien oroitza.

KLAUDIO OTAEGI-KOAK.

